

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ครอบครัวเป็นหน่วยของสังคมที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการเลี้ยงดูกล่อมเกล่า ปลูกฝังทัศนคติ ค่านิยม และความเชื่อ ตลอดจนแนวทางการดำเนินชีวิตให้กับเด็ก เพื่อให้เป็นคนที่มีคุณค่าทั้งต่อตนเองและผู้อื่น อย่างไรก็ตามกระแสโลกาภิวัตน์ สภาพเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลงสังคมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในรอบ 2 ทศวรรษที่ผ่านมาและได้ส่งผลกระทบต่อสถาบันครอบครัว ตั้งแต่ครอบครัวในประเทศอุตสาหกรรมที่พัฒนาแล้วเต็มไปด้วยรูปลักษณะของครอบครัวสมัยใหม่หลากหลายรูปแบบและหลายวัฒนธรรม ซึ่งมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของเด็กและมีส่วนต่อการสร้างรากฐานแนวคิดการสร้างครอบครัวให้กับคนรุ่นใหม่ หรือแม้แต่ครอบครัวในประเทศกลุ่มกำลังพัฒนาและด้อยพัฒนาที่มีครอบครัวอยู่ท่ามกลางการเผชิญหน้าระหว่างกระแสความเป็นเมืองกับการรักษาอัตลักษณ์ท้องถิ่น และเริ่มเห็นรอยแบ่งแยกแตกต่างระหว่างลักษณะครอบครัวในเมืองและชนบทอย่างชัดเจน อันมีผลต่อวิถีการเลี้ยงดูและการถ่ายทอดค่านิยมให้แก่เด็กที่กำลังเติบโตขึ้นมาต่างบริบทแต่จะต้องอยู่ร่วมกันต่อไปในสังคม

กระแสโลกาภิวัตน์และพลวัตทางสังคมวัฒนธรรมยังส่งผลต่อแนวโน้มครอบครัวที่จะแปรเปลี่ยนไปในอนาคตด้วย ดังที่ Cornish (2005) ได้กล่าวในรายงานเอกสารเกี่ยวกับอนาคตโดยสะท้อนว่าเมื่อไม่นานมานี้ ครอบครัวรูปแบบใหม่ๆ เริ่มปรากฏขึ้น พร้อมทั้งได้เปลี่ยนแปลงเงื่อนไขพื้นฐานเกี่ยวกับการอยู่ด้วยกันของผู้คนหรือการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันมีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงอย่างมากอาทิ

- ตั้งแต่ทศวรรษที่ 1960 ผู้หญิงในประเทศตะวันตกจำนวนมากประสบความสำเร็จในเรื่องความเท่าเทียมกับผู้ชายด้านการศึกษา และการมีส่วนร่วมในการทำงานและการได้รับค่าจ้างแรงงานทัดเทียมผู้ชายมากขึ้น แม้จะยังไม่ได้อยู่ในสัดส่วนเดียวกัน แนวโน้มซึ่งเป็นผลที่ตามมาคือ ครอบครัวได้สูญเสียอัตลักษณ์เดิมแบบ “พ่อทำงาน แม่เลี้ยงลูก ดูแลบ้าน” ไปเกือบหมดสิ้น ครอบครัวกลายเป็นหน่วยงานผลิตทางเศรษฐกิจที่ทั้งพ่อและแม่ต่างๆ ทำงานหาเงินและสูญเสียความเป็นหน่วยทางสังคมที่เข้มแข็งอย่างเป็นในอดีต
- การมีบทบาททัดเทียมมากขึ้นระหว่างคู่สามี ภรรยาในทางเศรษฐกิจ ยังนำมาสู่การแสดงตัวตนและอัตตาต่อกันมากยิ่งขึ้นกว่าในอดีตที่สามีภรรยาต่างยอมรับบทบาทที่แตกต่างกันและอยู่กันอย่างปรองดองได้มากกว่า ผลที่ตามมาคือ การเพิ่มขึ้นอย่างมหาศาลของอัตราหย่าร้างที่กลายเป็นแนวโน้มที่น่าสะพรึงกลัวในประเทศอุตสาหกรรมขั้นในหลายประเทศ

- โลกได้เข้าสู่ยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์การเรียนรู้ครั้งใหญ่ จากยุคการเรียนรู้ที่อิงหลักจิตวิทยาพัฒนาการ (cognitive psychology) ตั้งแต่ปี 1950 มาสู่ยุคประสาทวิทยา (neuroscience) ปี 1990 และก้าวสู่ยุค Multi-Media Education ตั้งแต่ปี 2000 เป็นต้นไป ซึ่งยุคแห่งสื่อการศึกษานี้เองจะมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้และการดำเนินชีวิตของพลเมืองทั่วทุกแห่งในโลกโดยอย่างยิ่งกับครอบครัวยุคใหม่ที่ตื่นตัวต่อการเลี้ยงดูและพัฒนาศักยภาพสมองของลูกๆ โดยเฉพาะครอบครัวชนชั้นกลางขึ้นไปที่มีกำลังซื้อการศึกษาและบริการที่ดีให้ลูก และกำลังกลายเป็นเงื่อนไขที่ดึงช่องว่างทางสังคมในด้านโอกาสการเรียนรู้ระหว่างคนรวยคนจนให้ห่างออกไปยิ่งขึ้น
- แนวโน้มที่สังคมมีประชากรสูงวัยมากขึ้นที่เติบโตขึ้นมาในบริบทสังคมเดิม ในขณะที่แนวโน้มเด็กยุค Generation Z เติบโตมากับโลกโซเชียลและการเรียนรู้แบบเคลื่อนที่ (mobile learning) กำลังทำให้เกิดช่องว่างของความเข้าใจและการเรียนรู้ระหว่างกันของคนในช่วงวัยต่างๆ ซึ่งได้กลายเป็นโจทย์ที่ท้าทายของสถาบันครอบครัวยุคใหม่ที่จะเชื่อมต่อกันหลายวัยเข้าด้วยกัน
- แนวโน้มการเพิ่มขึ้นของแม่วัยทีนในอีก 10 ปีข้างหน้า ค่านิยมเพศสัมพันธ์เสรีที่เพิ่มมากขึ้นได้นำมาสู่ปัญหาแม่วัยรุ่นในหลายประเทศนำมาสู่ปรากฏการณ์พ่อแม่วัยทีน และปู่ย่าตายายวัยฉกรรจ์ ในหลายสังคมนำไปสู่ข้อเรียกร้องเชิงยุทธศาสตร์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ทักษะชีวิต ให้แก่ครอบครัวที่ทดลองความพร้อมในการเลี้ยงดูบุตรหลานและสร้างภูมิคุ้มกัน มิให้เกิดการผลิตซ้ำแม่วัยทีนกับลูกๆ ของตน
- แนวโน้มความสัมพันธ์ของคนเพศเดียวกันที่ต้องการอยู่ด้วยกันเป็นครอบครัวยังประสบกับการกีดกันอย่างกว้างขวาง แต่ก็กำลังเริ่มได้รับการยอมรับทางสังคม ทางกฎหมายอย่างเป็นทางการในหลายประเทศ

จะเห็นได้ว่า แนวโน้มโลกที่แปรเปลี่ยนไปได้มีนัยต่อความจำเป็นในการพัฒนายุทธศาสตร์การส่งเสริมการเรียนรู้ของครอบครัวยุคใหม่ ยิ่งเมื่อย้อนกลับมามองในสภาพสังคมไทย โดยเฉพาะชุมชน ท้องถิ่นในปัจจุบัน จะเห็นได้ว่าพลังของครอบครัวอันเป็นพลังหลักของการสร้างรากฐานความเข้มแข็งให้ชุมชนกำลังอ่อนล้าลง จากการที่พ่อแม่ผู้ปกครอง มีเวลาให้ลูกน้อยลงด้วยภาระการงาน การต้องดิ้นรนเพื่อปากท้องของครอบครัวภายใต้สังคมทุนนิยม สังคมบริโภคนิยม จึงทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ขึ้นกับเด็กและเยาวชนอย่างมากมาย ข้อมูลจากโครงการ Child Watch โดยทุนสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ในปี 2547-2552 ชี้ว่า “...ครอบครัวต้องเผชิญกับอัตราหย่าร้างเฉลี่ยต่อการจดทะเบียนสมรสที่เพิ่มขึ้นจาก 1:5 ในปี 2547 มาเป็น 1:3 ในปี 2552 ยิ่งไปกว่านั้น ยังพบว่าเด็ก

นักเรียนถึง 1 ใน 4 ไม่ได้อยู่กับพ่อแม่หรือพ่อแม่แยกทางกันทำให้เด็กจะต้องเผชิญกับปัญหาหลากหลายรูปแบบที่เป็นผลมาจากครอบครัวที่แตกร้าง ไม่ว่าจะเป็นปัญหาการมีครอบครัวไม่สมบูรณ์ ขาดพ่อหรือแม่ การถูกทิ้งอยู่กับญาติ ปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้นในครอบครัว....”

ปรากฏการณ์เหล่านี้กลายเป็นเงื่อนไขสร้างปัญหาให้กับเด็ก เยาวชนมากมายตามมา เช่น การเพิ่มจำนวนแม่วัยรุ่นในสังคมไทยปีละกว่า 100,000 คน เด็กก่อกัดคืออาชญากรรมเข้าไปอยู่ในสถานพินิจกว่า 50,000 คน เด็กต่ำกว่า 18 ปีถูกละเมิดทางเพศชั่วโมงละ 1 คน เยาวชนต่ำกว่า 25 ปี จบชีวิตลงบนท้องถนนวันละ 10 คน และจบชีวิตด้วยการฆ่าตัวตายหนีปัญหาชีวิตวันละ 2 คน

สภาวะการณ์แนวโน้มในปัจจุบันเกี่ยวกับครอบครัวและปัญหาเด็ก เยาวชนดังที่กล่าวข้างต้น ทำให้เราอาจจะคาดการณ์สิ่งที่น่าจะเกิดขึ้นในสังคมไทยในอนาคตได้ไม่ยากนัก ไม่ว่าจะเป็นอัตราการหย่าร้างที่ยังจะเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ การมีกลุ่ม “พ่อแม่เลี้ยงเดี่ยว” เพิ่มมากขึ้นอันเป็นผลสืบเนื่องจากอัตราการหย่าร้าง สภาพเด็กๆ ในชนบทที่จะถูกทิ้งให้อยู่กับปู่ย่า ตา ยาย มากขึ้น เพราะพ่อแม่แยกทางกัน หรือเข้าไปทำงานในเมืองมากขึ้น และในภาพรวม ภาพที่หมู่บ้าน ชุมชนที่มีแต่เด็ก และคนแก่ที่ยังอ่อนแอเอง สภาพครอบครัวพร้อมหน้า พ่อ-แม่-ลูก ที่อบอุ่นในอุดมคติไม่เป็นจริงอีกต่อไปในสังคมไทย แนวโน้มเหล่านี้แม้รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะได้ตระหนักและมีความพยายามแก้ไขอยู่บ้าง เช่น การรณรงค์ให้ครอบครัวอยู่รวมกันในวันอาทิตย์ การรณรงค์ให้พ่อแม่พาลูกเข้าวัด ฯลฯ ซึ่งถ้าเทียบกับปัญหาและความรุนแรงของปัญหาที่เกิดขึ้นความพยายามเหล่านั้นย่อมไม่เพียงพออย่างแน่นอน

ท่ามกลางปัญหาครอบครัวที่เกิดขึ้นในสังคมไทยเหล่านี้ จึงเห็นได้ชัดว่าสังคมจะปล่อยให้ป็นหน้าที่ของรัฐไปแก้ปัญหาในระดับชาติต่ออย่างเดียวไม่ได้ แต่น่าจะต้องมีความพยายามผลักดันการแก้ปัญหาในระดับหน่วยปฏิบัติที่อยู่ใกล้ชิดกับครอบครัวมากที่สุด นั่นคือชุมชน ท้องถิ่น ที่จะต้องหายุทธศาสตร์ในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครอบครัวสามารถทำหน้าที่ได้อย่างดี ตามบทบาทที่ควรจะเป็น อีกทั้งยังมีนัยต่อทุกคนในชุมชนท้องถิ่นที่จะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้เพื่อพัฒนาครอบครัวด้วย หากแต่ว่าผู้คนส่วนใหญ่ในระดับชุมชนท้องถิ่นยังไม่คุ้นเคยกับการทำงานร่วมกันด้านครอบครัวมาก่อน ส่งผลให้กระบวนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของครอบครัวในระดับชุมชนท้องถิ่นเป็นไปได้ยาก ผู้ที่มีหน้าที่ที่เกี่ยวข้องของภาครัฐอาจไม่สามารถเปลี่ยนแปลงระบบกฎหมาย และกระบวนการดำเนินนโยบายได้ทัน จึงนำไปสู่ความล้มเหลวในการที่จะช่วยเหลือสมาชิกครอบครัวในชุมชนท้องถิ่นเหล่านั้น เนื่องจากการขาดองค์ความรู้ ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัย เช่นเดียวกับการขาดการมีส่วนร่วมจากครอบครัวและภาคประชาสังคมเอง ทำให้ยุทธศาสตร์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องไม่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้และพัฒนาครอบครัวได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้การวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับครอบครัวรวมทั้งปัญหาทางวิชาการของครอบครัวนั้น ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันยังคงเป็นปัญหาที่ต้องการคำตอบที่เหมาะสม และทางออกที่ปฏิบัติได้สำหรับ

สถาบันและองค์กรในระดับชุมชนท้องถิ่นในความพยายามที่ทำหน้าที่รักษาสถาบันครอบครัวมิให้ล่มสลายไป

ประเด็นที่ได้กล่าวมาทั้งหมดนี้ ทำให้เราพบว่าในสังคมไทยยังไม่มีการศึกษาในมิติของการพัฒนายุทธศาสตร์การส่งเสริมการเรียนรู้ของครอบครัวในระดับชุมชนท้องถิ่นโดยเฉพาะสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในบริบทของสังคมปัจจุบันและอนาคตอย่างจริงจังแม้ว่าจะมีการตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นอยู่บ้าง ซึ่งการศึกษาที่ผ่านมาได้พยายามสะท้อนการมองครอบครัวในหลายแง่มุมและครอบคลุมในหลายเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการหย่าร้าง ความห่างเหินกันในครอบครัว รวมทั้งแนวโน้มของการเพิ่มขึ้นของผู้สูงอายุและปัญหาของสังคมในการดูแล เป็นต้น ยิ่งไปกว่านั้นสังคมโดยเฉพาะสังคมไทยยังขาดงานวิจัยที่ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ของครอบครัว รวมทั้งการศึกษาในมิติของกระบวนการและเงื่อนไขของการพัฒนายุทธศาสตร์ในระดับท้องถิ่น อันจะเป็นความรู้ที่ก่อให้เกิดการขับเคลื่อนขยายผลการพัฒนาด้านครอบครัวอย่างบูรณาการในระดับท้องถิ่น

นอกจากนี้ แม้จะมีความพยายามของหลายหน่วยงาน หลายภาคี ในการจัดทำนโยบายและยุทธศาสตร์สำหรับการจัดการศึกษาของท้องถิ่น รวมทั้งการเข้าไปกระตุ้นภาคท้องถิ่นชุมชนให้เกิดความตระหนักและให้ความสำคัญในมิติการเรียนรู้ของครอบครัว อาทิกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) เป็นต้น แต่ผลจากการศึกษาเอกสารในเบื้องต้นพบว่า การดำเนินงานภายใต้แนวคิด ทิศทาง นโยบายและยุทธศาสตร์ที่ผ่านมา ส่วนใหญ่หน่วยงานราชการจะเน้นเรื่องการพัฒนาทั้งบุคลากร ทรัพยากร และปัจจัยพื้นฐานเป็นสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิธีการดำเนินงานจะเป็นการวางกรอบการทำงานที่ตายตัว ขาดมิติความหลากหลายและไม่สอดคล้องกับความต้องการและสภาพปัญหาที่แท้จริงของชุมชน ท้องถิ่น ยิ่งไปกว่านั้นยังขาดความพยายามในการสร้างกระบวนการและกลไกการทำงานด้านสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเองอย่างเป็นระบบเพื่อให้เกิดกระบวนการทำงานด้านครอบครัวในระดับชุมชนท้องถิ่นอย่างยั่งยืนต่อไป

ด้วยเหตุนี้จึงเป็นที่มาของงานวิจัยครั้งนี้ที่ชื่อว่า “การพัฒนายุทธศาสตร์การส่งเสริมการเรียนรู้ของครอบครัวสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาแนวทางและพัฒนายุทธศาสตร์การส่งเสริมการเรียนรู้ของครอบครัวสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) โดยจะดำเนินการศึกษาและพัฒนาพร้อมทั้งประเมินสัมฤทธิ์ผลเบื้องต้น ตลอดจนวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคและปัจจัยความสำเร็จที่เกี่ยวข้องในการพัฒนายุทธศาสตร์ดังกล่าวนี้ เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะสำหรับการนำยุทธศาสตร์การส่งเสริมการเรียนรู้ของครอบครัวไปใช้ในระดับท้องถิ่น และหวังว่าการศึกษานี้จะมีความหมายต่อการศึกษา การพัฒนาและการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะส่งผลให้เกิดการพัฒนาความรู้ พัฒนาระบบการ แนวทาง รวมทั้งเครื่องมืออันสมัยที่เท่าทันกับการเรียนรู้ของครอบครัวยุคใหม่ เพื่อให้เป็นรากฐานของการพัฒนาเด็กและเยาวชน และพัฒนาครอบครัวที่เป็นพลังสังคมที่มีคุณภาพต่อไปในอนาคต

คำถามการวิจัย

1. สภาพสังคมในปัจจุบันมีผลกระทบต่อครอบครัวอย่างไรบ้าง และครอบครัวในปัจจุบันจำเป็นต้องเรียนรู้เรื่องใดบ้างเพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งของครอบครัว
2. รูปแบบการเรียนรู้ของครอบครัวควรจะมีลักษณะใด ปัจจัยเงื่อนไขใดบ้างที่จะเอื้อหรือส่งเสริมให้ครอบครัวเกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบัน
3. ปัจจัยเงื่อนไขอะไรที่จะเอื้อต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ของครอบครัวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ดียิ่งขึ้น
4. แนวทางพัฒนาบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการเรียนรู้ของครอบครัวในอนาคต ควรมีแนวทางอย่างไรบ้าง ควรเป็นอย่างไร
5. ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการเรียนรู้ของครอบครัวสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ของครอบครัว
2. เพื่อพัฒนายุทธศาสตร์การส่งเสริมการเรียนรู้ของครอบครัวสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. เพื่อประเมินสัมฤทธิ์ผลเบื้องต้นของการพัฒนายุทธศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนปัญหา อุปสรรค ปัจจัยความสำเร็จที่เกี่ยวข้อง และให้ข้อเสนอแนะในการนำยุทธศาสตร์การส่งเสริมการเรียนรู้ของครอบครัวไปใช้ในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อไป

ขอบเขตและวิธีการดำเนินการวิจัย

การพัฒนายุทธศาสตร์การส่งเสริมการเรียนรู้ของครอบครัวสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาแนวทางการศึกษาและพัฒนายุทธศาสตร์การส่งเสริมการเรียนรู้ของครอบครัวสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น(อปท.) โดยจะดำเนินการศึกษาและพัฒนาพร้อมทั้งประเมินสัมฤทธิ์ผลเบื้องต้น ตลอดจนวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคและปัจจัยความสำเร็จที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ดังกล่าวนี้ เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะสำหรับการนำยุทธศาสตร์การส่งเสริมการเรียนรู้ของครอบครัวไปใช้ในระดับอปท. ต่อไปโดยมีขั้นตอนและกระบวนการวิจัยดังนี้

1. การศึกษาเอกสาร โดยสำรวจและศึกษาเอกสารงานวิจัยในประเทศต่างๆ และศึกษาจากองค์กรหรือสถาบันที่ดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ของครอบครัว แนวทางการพัฒนาการส่งเสริมการเรียนรู้ของครอบครัว ทั้งจากองค์กรในระดับประชาคมโลก และ

องค์กรระดับประเทศ เพื่อประมวลองค์ความรู้เกี่ยวกับสภาพสังคมในปัจจุบันที่ส่งผลกระทบต่อครอบครัวและการเรียนรู้ของครอบครัว ตลอดจนปัจจัยเงื่อนไขที่จะเอื้อต่อการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ของครอบครัว

2. การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและการจัดประชุมปฏิบัติการในพื้นที่เพื่อร่วมกันนำเสนอเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ของครอบครัว ท่ามกลางสภาพการเปลี่ยนแปลงในสังคมปัจจุบันที่จะมีผลกระทบต่อครอบครัว รวมทั้งการพัฒนาแนวทางในการจัดทำยุทธศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการเรียนรู้ของครอบครัวที่เกิดขึ้นได้จริงท่ามกลางบริบทด้านต่างๆ

3. การจัดประชุมระดมความคิดและสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อระดมความคิดในการประเมินความเป็นไปได้ของสัมฤทธิ์ผลจากพัฒนายุทธศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการเรียนรู้ของครอบครัวในเบื้องต้น ตลอดจนร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคและปัจจัยความสำเร็จที่เกี่ยวข้องในการพัฒนายุทธศาสตร์ดังกล่าวนี้เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะในการนำยุทธศาสตร์นี้ไปใช้ในระดับท้องถิ่นที่เป็นไปได้จริงต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

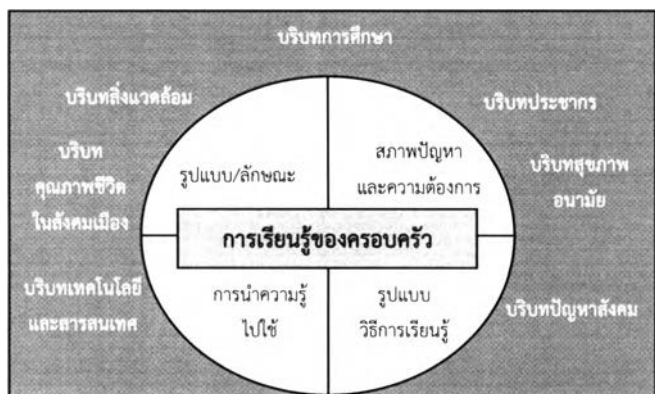
การพัฒนายุทธศาสตร์การส่งเสริมการเรียนรู้ของครอบครัวสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในครั้งนี้ มีกรอบแนวคิดการวิจัยซึ่งประกอบด้วยแนวคิดที่สำคัญ ได้แก่

1. แนวคิดครอบครัว การเรียนรู้ของครอบครัว การส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับครอบครัวนำมาใช้เพื่ออธิบายสภาพปัจจุบันในเรื่องการเรียนรู้ของครอบครัว แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ของครอบครัว

2. แนวคิดยุทธศาสตร์ด้านการศึกษา การพัฒนาสังคม การพัฒนาท้องถิ่น การพัฒนาครอบครัวเพื่อนำมาใช้สำหรับการวางแผนและพัฒนายุทธศาสตร์การส่งเสริมการเรียนรู้ของครอบครัวในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ

ทั้งนี้ จากแนวคิดข้างต้นได้พัฒนาเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งสรุปเป็นแผนภาพได้ดังนี้

กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้

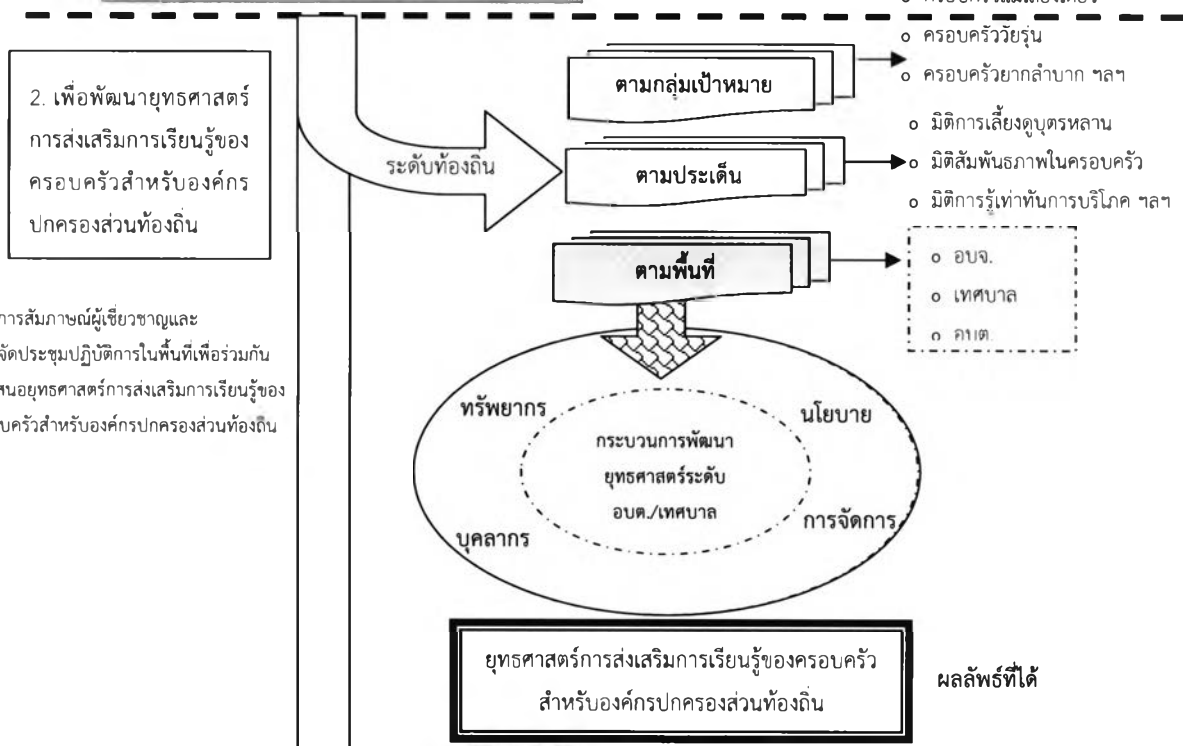

1. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ของครอบครัว

o โดยการศึกษเอกสารเพื่อนำเสนอแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ของครอบครัว

แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ของครอบครัว

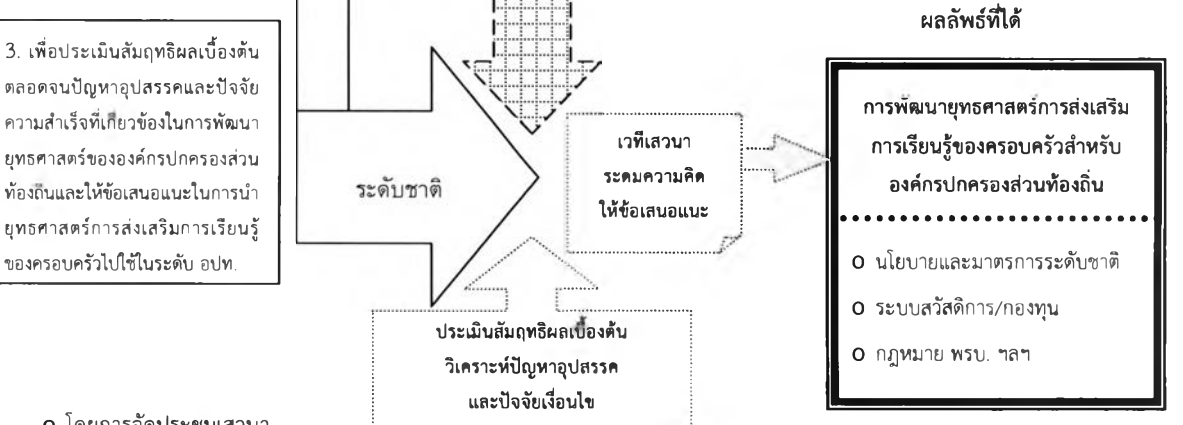
- o ครอบครัวทั่วไป
- o ครอบครัวแม่เลี้ยงเดี่ยว
- o ครอบครัววัยรุ่น
- o ครอบครัวยากลำบาก ฯลฯ
- o มิติการเลี้ยงดูบุตรหลาน
- o มิติสัมพันธภาพในครอบครัว
- o มิติการรู้เท่าทันการบริโภค ฯลฯ
- o อบจ.
- o เทศบาล
- o กปต.

2. เพื่อพัฒนายุทธศาสตร์การส่งเสริมการเรียนรู้ของครอบครัวสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

o โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและการจัดประชุมปฏิบัติการในพื้นที่เพื่อร่วมกันนำเสนอยุทธศาสตร์การส่งเสริมการเรียนรู้ของครอบครัวสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการเรียนรู้ของครอบครัวสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผลลัพธ์ที่ได้

3. เพื่อประเมินสัมฤทธิ์ผลเบื้องต้น ตลอดจนปัญหาอุปสรรคและปัจจัยความสำเร็จที่เกี่ยวข้องในการพัฒนายุทธศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและให้ข้อเสนอแนะในการนำยุทธศาสตร์การส่งเสริมการเรียนรู้ของครอบครัวไปใช้ในระบอบ อบท.

o โดยการจัดประชุมเสวนาหรือการสัมภาษณ์ความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อร่วมกันประเมินสัมฤทธิ์ผลเบื้องต้น วิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคและปัจจัยความสำเร็จที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนายุทธศาสตร์ฯ ทั้งในระดับท้องถิ่นและชาติต่อไป

- การพัฒนายุทธศาสตร์การส่งเสริมการเรียนรู้ของครอบครัวสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- o นโยบายและมาตรการระดับชาติ
 - o ระบบสวัสดิการ/กองทุน
 - o กฎหมาย พรบ. ฯลฯ

คำจำกัดความของการวิจัย

ครอบครัว หมายถึง หน่วยทางสังคมหน่วยหนึ่ง หรือเป็นกลุ่มบุคคลที่มีสถานภาพ (Status) และหน้าที่ (Function) เป็นครอบครัวซึ่งอาจมีลักษณะแตกต่างกันและหน่วยหรือกลุ่มบุคคลนี้มีบทบาท (Role) และความสัมพันธ์ต่อการกันในการทำหน้าที่ครอบครัว

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) หมายถึง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้แก่เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล และการปกครองรูปแบบพิเศษ

การส่งเสริมการเรียนรู้ของครอบครัว หมายถึง การสนับสนุนปัจจัยและสร้างเงื่อนไขที่เอื้อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ของครอบครัวจากหน่วยงานต่างๆ ทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคอื่นๆ เพื่อให้การเรียนรู้สามารถตอบสนองความต้องการของครอบครัวในการปรับตัวได้ภายใต้ความหลากหลายและความเปลี่ยนแปลงของสังคมเพื่อความเข้มแข็งของครอบครัวที่ครอบคลุมทั้งมิติของการสร้างสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัวโดยรวม การส่งเสริมบทบาทในการเลี้ยงดูลูกหลานในครอบครัว รวมทั้งการเสริมสร้างทักษะชีวิตที่จำเป็นให้เด็ก

แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ของครอบครัว หมายถึง วิธีการสำหรับการจัดและพัฒนาการเรียนรู้ของครอบครัวทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยผลของการส่งเสริมการเรียนรู้จะนำไปสู่ความสามารถในการปรับตัวและสร้างความเข้มแข็งให้ครอบครัว สามารถดำรงอยู่ภายใต้ความเปลี่ยนแปลงของสังคมปัจจุบันและอนาคต

ยุทธศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการเรียนรู้ของครอบครัว หมายถึง เป้าหมาย แผนงาน กิจกรรม และงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสำหรับการส่งเสริมการเรียนรู้ของครอบครัวภายใต้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะนำแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ของครอบครัวไปปฏิบัติในท้องถิ่น และมุ่งหวังให้ยุทธศาสตร์มีความชัดเจนและครอบคลุมในเรื่องกลไก การจัดการ ลักษณะกิจกรรม ตลอดจนวิธีการการเลี้ยงดูของครอบครัว รวมทั้งประเด็นอื่นๆ ที่เกี่ยวกับครอบครัว เพื่อไปสู่ความเข้มแข็งของครอบครัวในปัจจุบันและอนาคต

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ได้แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ของครอบครัว
2. ได้แนวทางการพัฒนาบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการเรียนรู้ของครอบครัว
3. ได้ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการเรียนรู้ของครอบครัวสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น